

Hals
Arkiv

Huse og gårde i Holtet

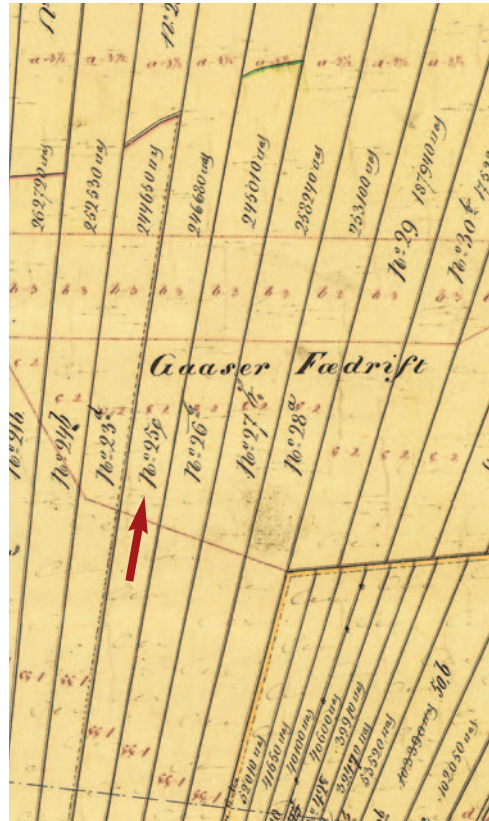
Teksten er baseret på indsamlinger foretaget af Klaus Aage Bengtson, Tove Michelsen, Orla Poulsen og Klem Thomsen.

Tekst af Klem Thomsen

Redigering og billedvalg af Asbjørn Thomsen

Nordkær 10, Havrebæk, Holtet

Gåser By, Øster Hassing, matrikel nummer 25c m.fl

På udsnittet til venstre af det originale matrikelkort for Gåser By, Øster Hassing, 1857-1891, er matr. nr. 25, i Gåser vist med blå pil.

På udsnittet til højre er den aflange parcel fra Udskiftningen i 1797, matr. nr. 25, på den oprindelige Gaaser Fædrift nord for Hals Landevej vist med rød pil.

I 1849 overtager Jens Pedersen to gårde i Gåser. Den første gård er matr. nr. 25, ejendommen Øster Aagaard, som senere bliver lagt sammen med Vester Aagaard, og som i dag er nedlagt. Denne ejendom er ved overtagelsen bortfæstet ¹⁾ til Jacob Jensens enke, Maren Gregersdatter. Den anden gård er matr. nr. 23, ejendommen Vester Aagaard på nutidens Sønderkovvej 201. Denne ejendom bærer i dag matr. nr. 25a. Begge disse gårde havde ved udskiftningen ²⁾ af Gåser By i 1797 foruden jorden i Gåser også fået tildelt et stykke af overdrevet ³⁾ i Gåser Kær, nord for nutidens Holtet by.

1867/1868

Den 27. februar 1867 oprettes købekontrakt "imellem Gaard-eier Jens Pedersen af Gaaser som Sælger og Ungkarl Niels Peter Jensen af V Hassing som Kjøber". Ifølge denne sælger

Jens Pedersen "den nordre deel af den Kjærlod, som henhører under den Gaard i Gaaser Matr No 25 som Jacob Jensens Enke hidtil har haft i Fæste, men nu er fradød [Maren Gregersdatter døde den 20. oktober 1866, 88 år gammel]. Den del som følger hermed fra den nordre Ende mod Thomas Chr. Pedersens Eng og strækker sig med Loddens hele Brede indtil 50 Alen nord for det Huus, som Lars Peter Jensen har opført paa den, en Lod vesten for alt paa nordre Side af Landeveien til Hals". Udstykningen godkendes i skrivelse af 30. juli 1867 fra indenrigsministeriet, parcellen får matr. nr. 25c og har et hartkorn ⁴⁾ på 3 skæpper, 2 fjerdingkar og 2 $\frac{3}{4}$ album. Købesummen er 700 rigsdaler rigsmønt. Skødet underskrives den 5. december 1867 og tinglæses ⁵⁾ den 24. april 1868.

Ungkarlen Niels Peter Jensen foretager sig kort efter købe-

kontraktens underskrivelse to ting, han bebygger parcellen, og han gifter sig med Johanne Christensen. Ægteparret får på "Gaaser Kjær", på ejendommen på Holtet, sønnen Jens Nielsen i april 1868 og sønnen Christen Jungersen Christensen i januar 1870.

Ved folketællingen den 1. februar 1870 er ægteparret at finde i huset på Holtet med deres to sønner og hustruens storesøster.

I 1871 tilkøber Niels Peter Jensen en parcel af Anders Pedersen af Raabhui (Råbhuvej 17). Det drejer sig om matr. nr. 26c med et hartkorn på 1 skæppe, 2 fjerdingkar og $\frac{1}{4}$ album.

1) Fæste var en livsvarig, og tit arvelig, forpagtning af jord, som der betales fæsteafgift for.

2) Udskiftningen af landbrugsjorden under Landboreformerne fra 1700 til 1850 var en ændring fra fællesdrift til bøndernes ansvar for dyrkningen af deres egen jord. Mange steder fik hver gård fik et samlet areal og ejendommene flyttede ud på de nye marker. Gåsers udskiftning skete i år 1797

3) Overdrevet var før udskiftningen uopdyrket areal, som blev brugt til græsning for kvæg. Det var ejet af landsbyen i fællesskab og lå ofte i udkanten af landsbyen

4) Hartkorn var tidligere en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). Dengang al betaling foregik med forskellige varer, var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede at sammenligne alle varer med værdien af det "hårde korn" eller *hartkorn*. der målt i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønde = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album.

6) Tinglæst. Tidligere blev et skøde ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet.

Et dokument var før Tinglysningens-loven af 1926 tinglæst, når det var oplæst i et offentligt retsmøde.

Luftfotoet af Havrebæk på Nordkær 10, Holtet, er fra 1946.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B22805.

1872

Den 25. januar 1872 underskrives en købekontrakt imellem husmand Niels Peter Jensen af Holtet som sælger og Jacob Svendsen af Vodskov som køber. Ifølge denne sælges parcellerne matr. nr. 25c og 26c med de derpå opførte bygninger. "Med Bygningerne følger derhos mur- og nagelfaste Tilbehør, derunder dog ikke indbefattet Kakkelovne og Grube-kjedel. Endvidere medfølger i Handelen Gjødning, Fourage⁶⁾ og Ildebrændsel, hvoraf Intet forinden afleveringen maa bortføres fra Eiendommen, og af Løsøregjenstande 1 Hoppe, 1 Ko, 1 Plov, 1 Harve, 2 Tdr Byg og 6 Tdr Havre. Skulde Hoppen eller Koen dø før Afleveringen skal Sælgeren erstatte Kjøberen samme henholdsvis med 45 Rdl og 40 Rdl". Købesummen er 2.800 rigsdaler rigmønt, "deri indbefattet Betalingen for Løs-

øre Gjenstandene 150 Rdl". Skødet underskrives 11. juli 1872 og tinglæses 13. december.

1874

Jacob Svendsen beholder ikke stedet ret længe, for den 13. marts 1874 underskrives en købekontrakt, ifølge hvilken han sælger sin ejendom til "Ungkarl Søren Christensen af Brødland". Ejendommen består stadig af matrikelnumrene 25c og 26c. Skødet underskrives den 19. juni og tinglæses den 10. juli samme år.

Det er også i 1874, at husmanden Søren Christensen gifter sig med Ane Kirstine Thomsen. Ægteparret får på Holtet Marinus i 1874 (dør 1895), Dorthea Marie i 1876, Benedikte i 1878, Sørine Annine i 1879, Christiane i 1881, Christine i 1883, Peter Iver i 1885 og Maren Ottilie i 1887. Fami-

lien får tilladelse til at bruge efternavnet Brødland i 1916.

Ved folketællingen i 1880 bor ægteparret Søren Christensen og Ane Kirstine Thomsen på ejendommen på Holtet med fire børn samt hustruens mor, der angives at være enke.

I 1887 tilkøber Søren Christensen parcellen med matr. nr. 26b. Denne parcel har et hartkorn på 3 skæpper og 3 fjerdingkar.

Ved folketællingen i 1890 bor ægteparret Søren Christensen og Ane Kirstine Thomsen på ejendommen på Holtet med syv børn samt hustruens mor, der nu angives at være fraskilt, og som ernærer sig ved vævning.

I 1892 dør "Søren Christensen (Brødland), Gaardmand paa

⁶⁾ Fourager. Udtrykket fourage bruges om foder, især hestefoder.

Luftfotoet af Nordkær 10, Holtet, fra 1955.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B22803.

Holtet", 49 år gammel. Enken driver herefter ejendommen videre i mange år. Vi skal dog helt frem til 1900, før Ane Kirstine Thomsen får adkomsten⁷⁾ til ejendommen på Holtet ved fremvisning af skifteudskrift i tinglysningsretten. Ejendommen består af matrikelnumrene 25c, 26b og 26c med et samlet hartkorn på 1 tønde og 1 skæppe.

Ved folketælling i 1901 bor enken, "gaardejerske" Ane Kirstine Thomsen, på ejendommen med fire børn samt hendes mor, der nu angives at være aftægtskone⁸⁾.

Ved folketællingen i 1906 bor enken, nu kaldet "Stine", på ejendommen med to døtre, aftægtskone (moderen), en plejesøn og en tjenestekarl.

Ved folketællingen i 1911 bor Ane Kirstine Thomsen på ejendommen med en datter og en søn, aftægtskone, en plejesøn og en tjenestekarl.

Ved folketællingen i 1916 bor tre af børnene hos moderen, foruden aftægtskone, en plejesøn, en plejedatter og en tjenestekarl (tyende).

Ejendommen har nu fået et navn, idet den kaldes "Havrebæk".

Ved folketællingen i 1921 er familien fraflyttet ejendommen. Her findes boende en ugift Søren Rafn (født 1886 i Horsens sogn, Aalborg amt), som angives at være landmand, en husbestyrerinde samt to tjenestekarle. Ejendommen kaldes her for "Havrbæk".

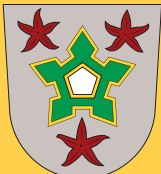
1919/1925

Den 13. oktober 1919 underskrives en købekontrakt, som starter således: "Underskrevet Enkefru Ane Kirstine Christensen, f. Thomsen, Enke efter Gaardejer Søren Christensen af Haarbæk eller Havrebæk paa Gaaser Kjær tilstaar herved at have solgt samt sælger og afhænder herved til de Herrer Partikulier Knud Peter Jensen Rafn af Nørresundby og Gaardejer Søren Rafn Jensen af Gandrup i Forening, saaledes at de deri ere lige lodtagne den mig tilhørende Ejendom Haarbæk eller Havrebæk kaldet beliggende paa Gaaser Kjæt". Det drejer sig stadig om

matrikelnumrene 25c, 26b og 26c. Overtagelsen sker "i Dag", altså den 13. oktober 1919, og købesummen er 60.000 kr. Der medfølger i øvrigt "Andel i 1 Slaamaskine, 1 Knivharve, 1 Radrenser, 1 Roesaamaskine, 1 Langhalmmaskine, 1 Tærskemaskine, 1 Ajletønde og en Ajlepumpe, men Køberne skal selv enes med Medejerne ang. Benyttelse af disse Fællesredskaber".

7) Adkomst Adkomst bruges i betydningen "besiddelse af en ret til noget". Et dokument, som fastslår en adkomst, fx et skøde på en fast ejendom, kaldes et adkomstdokument. Dette kan også være en skifteretsattest.

8) Aftægt er betegnelsen for en aftale, hvorefter en ny ejer (eller fæster) af en ejendom forpligter sig til at underholde den tidligere ejer og hans eventuelle ægtefælle, så længe de lever. Sådanne aftaler var meget udbredte. Det aftalte underhold blev oftest fastsat ved en aftægtskontrakt, som nærmere bestemte ydelsens art: bolig og naturalydelse som fødevarer og brænde samt tidspunktet for levering. Aftægtskontrakten blev som oftest tinglyst på ejendommen,

Luftfotoet af Nordkær 10, Holtet, er fra 1990. Ejendommen eksisterer ikke længere.

Foto:
Ariel Luftfoto,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B22801.

Før formalia bringes i orden dør den ene køber, så den 21. september 1925 underskrives endnu en købekontrakt, hvor med "den Dødsboet efter Partikulier af Nørresundby, Knud Peter Jensen Rafn tilhørende Anpart i Ejendommen" overdrages til "Gaardejer Søren Rafn Jensen, Gaaser". Herefter kan skødet underskrives den 27. oktober 1925, dette tinglæses 30. oktober samme år, og ejendommen tilhører hermed juridisk den Søren Rafn Jensen, som allerede er at finde på stedet ved folketællingen i 1921.

Ved folketællingen i 1925 bor Søren Rafn Jensen på ejendommen med en husholderske og en tjenestekar. Han angives at være landmand.

1929

Ved skøde tinglyst 15. november 1929 overtager Jens Peter Nielsen ejendommen på Holtet, som stadig består af de samme tre matrikelnumre, med et jordtilliggende på omkring 11 hektar.

Herefter kan Jens Peter Nielsen (født 1904 i Ørum, Hjørring amt) og hustuen Agnes Elvine Nielsen (født Larsen, født 1900 i Stenum, Hjørring amt) flytte

ind sammen med sønnen Ejler Sofus Nielsen. På Holtet får ægteparret Kristen Aagaard i 1930, datteren Bente i 1934 og Kjeld Aagaard i 1936.

Ved folketællingen den 5. november 1930 bor gårdejer Jens Peter Nielsen og hustruen Agnes Elvine Nielsen på ejendommen sammen med de to ældste sønner og en tjenestekar.

Ved folketællingen i 1940 bor ægteparret på stedet i Holtet sammen med deres fire børn og en medhjælper.

I 1956 tilkøber Peter Nielsen knap 6 hektar jord af Marie Olsen, nemlig matr. nr. 1b i ejerlavet Vesterheden i Ø. Hassing sogn.

1970

Ved skøde tinglyst 8. maj 1970 overtager Ernst Henrik Larsen, som er født 1937 på gården Ny-mark ved Hals, ejendommen Havrebæk på Nordkær 10. Senere samme år køber han det meste af landbrugsjorden, omkring 10 hektar, fra Niels Knudsen Starbæk på naboejendommen på Nordkær 7. Også i 1971 tilkøber Ernst Henrik Larsen jord. I årene 1970-1972 sker i øvrigt flere sammenlægninger

af matrikelnumre.

Ernst Henrik Larsen dør den 11. januar 2021, hvorefter adkomsthaver på landbrugsejendommen Havrebæk bliver "Boet efter Ernst Henrik Larsen".

2021

Den 1. maj 2021 overtager Klaus Aage Bengtson og Svend Olav Bengtson - med en halvpart til hver - ejendommen Havrebæk på Nordkær 10. Denne ejendoms jorder bliver herefter lagt ind under ejendommen Nordkær på nuværende adresse Nordkær 12.

Stedet består i dag [juni 2021] af syv matrikelnumre, matr. nr. 25c, 25q, 31b, 31c, 31e og 31p i ejerlavet "Gåser By, Ø. Hassing" og matr. nr. 1b i ejerlavet "Vesterheden, Ø. Hassing". Ejendommens jordtilliggende er på 465.381 m², 46½ hektar.